Pohjois-Savon oikeusaputoimisto
Kuopion toimipaikka
Asemakatu 7, 1 krs
70100 Kuopio

18.2.2022

Eduskunnan lakivaliokunnalle

LaV@eduskunta.fi

Asia **Asiantuntijalausunto**

Asia: HE 238/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi yrityksen saneerauksesta annetun lain ja yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain muuttamisesta sekä niihin liittyviksi laeiksi

Asia: LA 89/2020 vp Lakialoite laiksi yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain 9 a §:n muuttamisesta

Asia: LA 15/2020 vp Lakialoite laiksi konkurssilain 1 luvun 6 §:n ja 3 luvun 4 §:n muuttamisesta

Lausunnon antaja

Itä-Suomen oikeusapu- ja edunvalvontapiirin puolesta

Johtava julkinen oikeusavustaja Ilkka Laari

Lausunto **1. LA 89/2020 vp**

Ehdotus on talous- ja velkaneuvonnan asiakkaiden kannalta myönteinen ja nopeuttaa velkaongelmien ratkaisua kun työttömyyden osalta ”karenssiaika” lyhenee. Kun velkajärjestelyasian käsittely kestää tuomioistuimessa keskimäärin 6 kk, saadaan velallisen maksukyvyttömyydestä ja olosuhteiden vakiintuneisuudesta ja muuttumattomuudesta riittävän hyvä kuva.

Lisäksi kun huomioidaan uusi ehdotettu säännös elinkeinotoiminnassa velkaantuneiden velallisten pääsemistä velkajärjestelyyn ilman olosuhteiden vakiintumista, tukisi ehdotus myös kansalaisten yhdenvertaisuutta ja lisäisi viimeksimainitun muutoksen hyväksyttävyyttä.

2. LA 15/2020 vp

Ehdotus loisi epätarkoituksenmukaisella tavalla rinnakkaisen maksukyvyttömyysmenettelyn yksityishenkilön velkajärjestelyn rinnalle. Menettelyssä ei myöskään veloista vapautumisen osalta huomioitaisi yksityishenkilön velkajärjestelylain 10§ mukaisia esteperusteita, jolloin menettelyn yhteiskunnallinen hyväksyttävyys voisi tulla kysymyksenalaiseksi.

3. HE 238/2021 vp

3.1. HE yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun lain muuttamisesta

Ehdotus on Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin täyttämiseksi välttämätön.

3.1.1.VJL 9§

Ensimmäinen lause on aavistuksen huono kieliopillisesti. Muutoin ehdotettu säännös on selkeä.

3.1.2. VJL 9a§

Säännös on elinkeinotoiminnassa velkaantuneiden osalta direktiivin täytäntöönpanemiseksi välttämätön. Muutos aiheuttaa kuitenkin maksuohjelman laatimiseen liittyvää epävarmuutta, koska velallisen tulot eivät välttämättä ole vielä vakiintuneet ja maksuvaran arvioiminen on sattumanvaraista. Mahdollinen tulojen aliarvioiminen tosin tulee oikaistuksi lisätilitysvelvollisuuden kautta, mutta kertymä veloille on tällöin kuitenkin vähäisempi. Velkojat ovat usein vedonneet tähän epävarmuuteen ja vähäisempään kertymään vastustaessaan velkajärjestelyn myöntämistä vakiintumattomien olosuhteiden johdosta.

Jos edellä kerrottu maksuohjelmaan ja maksuvarakertymään liittyvä epävarmuus voidaan elinkeinotoiminnassa velkaantuneiden osalta sietää, voisi myös pohtia 9a§ kumoamista kokonaan eli myös muiden velallisten osalta. VJL 9§ perusteella voidaan velallisen olosuhteita aina tarkastella tavalla, joka estää velkajärjestelyn käyttämisen keinotteluluonteisesti.

Työttömyysajan tuoman ”karenssiajan” lyhentämisen osalta viittaan jo edellä **LA 89/2020 vp** osalta lausumaani ja katson, että se on tarkoituksenmukainen muutos.

3.1.3. VJL 10§

9) –kohdan kumoaminen ei käytännössä muuta oikeustilaa, koska kyseinen esteperuste tai sitä koskeva väite on tullut kyseeseen erittäin harvoin. Velkojat ovat saattaneet esittää sen esim. silloin kun yrityssaneerausohjelma on rauennut ja velallinen on hakeutunut yksityishenkilön velkajärjestelyyn. Velkojat ovat perustelleet esteväitettä sillä, että velallinen ei ole täyttänyt yrityssaneerauksen ehtoja ja että tämän vuoksi olisi oletettavaa, että myös yksityishenkilön velkajärjestelyn maksuohjelmaa ei tultaisi noudattamaan. Väite ei ole yleensä menestynyt.

10) -kohdan muutos käytännössä vahvistaa sen oikeustilan, joka jo aikaisemmin on vallinnut ja asettaa nyt tuomioistuimen vapaan harkinnan tilalle täsmällisen aikarajan. Käytännössä muutos lyhentää aikarajan täyttymisen jälkeen toiseen kertaan velkajärjestelyn piiriin tulevien maksuohjelmia, kun kysymyksessä ei enää ole 10a§ -mukainen maksuohjelma. Talous- ja velkaneuvonnan työn kannalta muutos vähentää turhia velkajärjestelyhakemuksia sekä vähentää velallisten epävarmuutta.

3.1.4. VJL 17§

Muutos on perusteltu velkojien edun suojaamiseksi eikä vaaranna velallisen asemaa.

3.1.5. VJL 20§

Muutos on perusteltu ja nopeuttaa velallisen pääsyä velkajärjestelyn piiriin.

3.1.6. VJL 24§

Muutos on perusteltu tavallisten velkojen maksuohjelman säännönmukaisen pituuden muuttamisen johdosta.

3.1.7. VJL 30§

Muutos on elinkeinotoiminnassa velkaantuneiden osalta direktiivin täytäntöönpanemiseksi välttämätön ja muutoksen ulottaminen kaikkiin velallisiin tukee menettelyn yhteiskunnallista hyväksyttävyyttä.

Ns. rauhoitusajan säästön määrä vahvistetaan vasta maksuohjelman vahvistamisen yhteydessä, jolloin velallisella on saattanut olla virheellinen käsitys säästettävästä määrästä ja säästön puuttuminen on saattanut johtaa maksuohjelman mukaisten maksujen perimiseen ulosoton kautta.

Muutoin uusi säännös ei juurikaan muuta nykyistä oikeustilaa.

3.1.8. VJL 31§ ja 35a§

Muutos helpottaa talous- ja velkaneuvonnan työtä sekä asian käsittelyä tuomioistuimessa kun maksuohjelmassa suorituksia saavat velkojat vähenevät lukumääräisesti. Vähäisten kertymien saajille muutoksella ei ole muuta käytännön merkitystä kuin että pienten saatavien valvonnan tarve poistuu.

3.1.9. VJL 39§

Säännösmuutos on teknisesti tarpeen tuomioistuinviraston perustamisen johdosta. Säännös ”kaavasta” olisi kuitenkin ollut mahdollista poistaa kokonaan koska sekä hakemukset että maksuohjelmat on jo pitkään tehty niitä varten suunniteltujen ohjelmistojen sähköisiin pohjiin.

3.1.10. VJL 40§

Muutos on perusteltu ja turvaa velallisen asemaa tilanteessa, jossa velkoja on hakenut muutosta maksuohjelman vahvistamista koskevaan päätökseen. Velallinen pystyisi suorittamaan maksuohjelman mukaisia suorituksia heti maksuohjelman vahvistamisesta lukien, kun toistuvaistulon ulosmittaus olisi lakannut.

3.1.11. VJL 45 a§

Muutos täsmentää elinkeinotoiminnan koon määrittelyä aikaisemman jonkin verran epämääräisen ”pienimuotoista” termin sijaan ja on siten perusteltu.

3.1.12. VJL 45 b§

Muutos on perusteltu yksityishenkilön velkajärjestelyn keinotteluluontoisen käytön estämiseksi ja velkojien edun suojaamiseksi.

3.1.13. VJL 49§

Säännös on perusteltu ja toivon mukaan se myös jouduttaa yksityishenkilön velkajärjestely-asioiden käsittelyä tuomioistuimissa.

3.1.14. VJL 52 a§

Ehdotettu muutos helpottaa talous- ja velkaneuvonnan työtä sekä nopeuttaa asian käsittelyä tuomioistuimessa.

3.1.15. VJL 52 b§

Ehdotettu muutos turvaa velkojien oikeutta ja on perusteltu, eikä vaaranna velallisen asemaa.

3.1.16. VJL 54§

Ehdotettu muutos sujuvoittaa sekä nopeuttaa asian käsittelyä tuomioistuinvaiheessa.

3.1.17. VJL 54§

Muutos on perusteltu velkojien edun suojaamiseksi eikä vaaranna velallisen asemaa.

3.1.18. VJL 65§

Käytännössä vailla käyttöä olleen säännöksen kumoaminen on aiheellista.

3.2. Ehdotus yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

3.2.1. VJA 2§

Ehdotus vähentää velkajärjestelyhakemuksen tekemiseen liittyvää työtä ja tukee talous- ja velkaneuvonnan ja tuomioistuinten sähköistä toimintatapaa.

3.2.2. VJA 6a ja 6c

Ehdotettu muutos helpottaa talous- ja velkaneuvonnan työtä sekä nopeuttaa asian käsittelyä tuomioistuimessa.

3.3. Ehdotus velallisen maksukyvyn arvioinnin perusteista yksityishenkilön velkajärjestelystä annetun oikeusministeriön asetuksen muuttamisesta

Ehdotus parantaa velallisten mahdollisuutta maksuohjelman noudattamiseen ja todennäköisesti vähentää maksuohjelmaan perustuvien saatavien perimistä ulosottomenettelyssä. Samalla se mahdollisesti tuo velkajärjestelyn piiriin sellaisia velallisia, jotka ovat jääneet ulosottomenettelyn piiriin, koska elinkustannuksiin on jäänyt suurempi osa tuloista kuin velkajärjestelyssä.

Kunnioittavasti

Laari Ilkka 91185123K
Allekirjoittaja Laari Ilkka 91185123K
DN: cn=Laari Ilkka 91185123K, c=FI, o=Oikeusministeriö, email=ilkka.laari@oikeus.fi
Päivämäärä: 2022.02.18 08:27:14 +02'00'

Ilkka Laari
Johtava julkinen oikeusavustaja, varatuomari
Pohjois-Savon oikeusaputoimisto